Statws *This is the original version (as it was originally made). This item of legislation is currently only available in its original format.*

O F F E R Y N N A U   S T A T U D O L   C Y M R U

2026 Rhif 83

LLYWODRAETH LEOL, CYMRU

Gorchymyn Sir Benfro (Cymunedau) 2026

Gwnaed - - - - 11 Mawrth 2026

Yn dod i rym yn unol ag erthygl 1(2) a (3)

Mae Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru(**1**) ("y Comisiwn"), o dan adran 36(5)(a) o Ddeddf Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru etc. 2013(**2**) ("Deddf 2013"), wedi cyflwyno i Weinidogion Cymru adroddiad dyddiedig Ionawr 2025 yn cynnwys ei argymhellion ar gyfer newid a manylion adolygiad o'r trefniadau cymunedol o fewn Sir Benfro.

Mae Gweinidogion Cymru wedi penderfynu rhoi effaith i'r rhan fwyaf o argymhellion y Comisiwn heb addasiadau, ond i beidio â chymryd unrhyw gamau mewn perthynas â rhai argymhellion. Mae Gweinidogion Cymru hefyd yn gwneud darpariaeth atodol fel yr ystyrir ei bod yn angenrheidiol neu'n hwylus.

O dan adran 37(3) o Ddeddf 2013(**3**), mae mwy na 6 wythnos wedi mynd heibio ers i'r argymhellion hynny gael eu cyflwyno i Weinidogion Cymru.

Mae Gweinidogion Cymru yn gwneud y Gorchymyn a ganlyn drwy arfer y pwerau a roddir iddynt gan adrannau 37(1) a 40(1) a (2)(a) o Ddeddf 2013.

Enwi a dod i rym

1.—(1) Enw'r Gorchymyn hwn yw Gorchymyn Sir Benfro (Cymunedau) 2026.

(**1**) Sefydlwyd y Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru gan adran 53 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (p. 70) ac Atodlen 8 iddi. Diddymwyd adran 53 ac Atodlen 8 gan adran 73(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 (dccc 4) ("Deddf 2013") ac Atodlen 2 iddi. Gwnaeth Deddf 2013 ailenwi'r Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru yn Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (gweler adran 2(2)). Gwnaeth Deddf Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) 2024 (dsc 4) ailenwi Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru yn Gomisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru (gweler adran 12).

(**2**) 2013 dccc 4. Gwnaeth adran 11 o Ddeddf Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) 2024 ailenwi enw byr Deddf 2013 yn Ddeddf Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru etc. 2013.

(**3**) Amnewidiwyd adran 37(3) gan adran 43(2) o Ddeddf Etholiadau a Chyrff Etholedig (Cymru) 2024 (dsc 5) ("Deddf 2024"). O dan adran 55 o Ddeddf 2024, mae adolygiad sy'n cael ei gynnal o dan Ran 3 o Ddeddf Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru etc. 2013 ("Deddf 2013") ar adeg dod i rym Pennod 1 o Ran 2 o Ddeddf 2024 ar 9.11.24, i'w gwblhau fel pe na bai'r diwygiadau a wnaed gan Bennod 1 o Ran 2 o Ddeddf 2024 wedi eu gwneud. Felly, mae darpariaethau Rhan 3 o Ddeddf 2013 yn parhau i gael effaith at ddiben yr adolygiad a weithredir gan y Gorchymyn hwn fel yr oeddent yn cael effaith yn union cyn i'r diwygiadau a wnaed gan Ran 2 o Bennod 1 o Ddeddf 2024 ddod i rym.

(2) At unrhyw ddiben a nodir yn rheoliad 4(1) o Reoliadau 1976, daw'r Gorchymyn hwn i rym ar 6 Mai 2026.

(3) At bob diben arall, daw'r Gorchymyn hwn i rym am 23:59 o'r gloch ar y diwrnod cyn y diwrnod arferol ar gyfer ethol cynghorwyr yn 2027(**4**).

Dehongli

2.—(1) Yn y Gorchymyn hwn—

ystyr "Deddf 1972" ("*the 1972 Act*") yw Deddf Llywodraeth Leol 1972(**5**);

ystyr "presennol" ("*existing*") yw cymuned neu ward gymunedol fel y mae'n bodoli yn union cyn yr amser a'r diwrnod a nodir yn erthygl 1(3);

ystyr "Rheoliadau 1976" ("*the 1976 Regulations*") yw Rheoliadau Newidiadau i Ardaloedd Llywodraeth Leol 1976(**6**);

ystyr "ward etholiadol" ("*electoral ward*") yw unrhyw ardal yr etholir cynghorwyr drosti i Gyngor Sir Penfro;

mae unrhyw gyfeiriad at fap yn golygu un o'r 57 o fapiau a farciwyd "Map ar gyfer Gorchymyn Sir Benfro (Cymunedau) 2026" a adneuwyd yn unol â rheoliad 5 o Reoliadau 1976, a labelwyd "1" i "57", ac mae cyfeiriad at y map â rhif yn gyfeiriad at y map sy'n dwyn y rhif hwnnw;

pan ddangosir bod ffin ar fap yn rhedeg ar hyd ffordd, rheilffordd, troetffordd, cwrs dŵr neu nodwedd ddaearyddol debyg, mae i'w thrin fel un sy'n rhedeg ar hyd llinell ganol y nodwedd.

(2) Mae'r darpariaethau yn y Gorchymyn hwn yn cymryd blaenoriaeth dros unrhyw ddarpariaeth wrthdrawiadol mewn unrhyw offeryn statudol blaenorol a wnaed o dan adran 58(2) o Ddeddf 1972 neu orchymyn a wnaed o dan adrannau 37(1), 38(1) neu 39(1) o Ddeddf Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru etc. 2013.

Llanhuadain, a Clunderwen — newidiadau i ffiniau cymunedau a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

3. Mae'r rhannau o gymuned Llanhuadain a ddangosir wedi eu graddliwio ar Fap 1 a Map 2—

(a) wedi eu trosglwyddo i gymuned Clunderwen;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Maenclochog.

Llanhuadain, a Clunderwen — trefniadau etholiadol cymunedol

4. Yng nghymuned Llanhuadain, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

5. Yng nghymuned Clunderwen, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

(**4**) Gwnaeth Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Newid Blynyddoedd Etholiadau Cyffredin) (Cymru) 2019 (O.S. 2019/1269 (Cy. 220)) ddiwygio adran 26(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (p. 70) i ddarparu mai'r flwyddyn y mae rhaid i etholiadau cyffredin cynghorwyr awdurdodau lleol gael eu cynnal oedd 2022 yn hytrach na 2021. Diwygiwyd adran 26(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 ymhellach gan adran 14(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (dsc 1) i ddarparu bod rhaid i etholiadau gael eu cynnal bob pumed flwyddyn ar ôl 2022.

(**5**) 1972 p. 70.

(**6**) O.S. 1976/246 y mae diwygiadau iddo nad ydynt yn berthnasol i'r Rheoliadau hyn. Mae adran 74(3) o Ddeddf Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru etc. 2013 ("Deddf 2013") yn darparu bod Rheoliadau 1976 yn parhau i gael effaith mewn perthynas â gorchmynion a wnaed o dan Ran 3 o Ddeddf 2013, fel pe bai'r gorchmynion hynny wedi eu gwneud o dan Ran 4 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (p. 70).

Pont Fadlen, Freystrop, a Hook — newidiadau i ffiniau cymunedau a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

6. Mae'r rhan o gymuned Pont Fadlen a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 4—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Freystrop;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llangwm.

7. Mae'r rhan o gymuned Hook a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 3—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Freystrop;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llangwm.

Pont Fadlen, a Hook — trefniadau etholiadol cymunedol

8. Yng nghymuned Pont Fadlen, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 11.

9. Yng nghymuned Hook, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

Burton, a Rosemarket — newid i ffiniau cymunedau

10. Mae'r rhan o gymuned Burton a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 5—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Rosemarket;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Burton.

Burton — trefniadau etholiadol cymunedol

11. Yng nghymuned Burton, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 9.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Tiers Cross

12. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn o gymuned Tiers Cross wedi eu diddymu—

(a) Tiers Cross;

(b) Thornton.

Camros — newid enw cymuned

13. Enw cymuned bresennol Camros, a elwid Camrose yn Saesneg, fydd Camros yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Castell Gwalchmai — newid enw cymuned

14. Enw cymuned bresennol Castell Gwalchmai, a elwid Walwyns Castle yn Saesneg, fydd Walwyn's Castle yn Saesneg ac erys yr enw Castell Gwalchmai yn Gymraeg.

Hwlffordd — newid enwau wardiau cymunedol

15. Yng nghymuned Hwlffordd—

(a) enw ward bresennol Castell, a elwid Castle yn Saesneg, fydd Castell yn Gymraeg ac yn Saesneg;

(b) enw ward bresennol Priordy, a elwid Priory yn Saesneg, fydd Priordy yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Johnston, Tiers Cross, Castell Gwalchmai, Camros, a Hwlffordd — newidiadau i ffiniau cymunedau a ffiniau wardiau cymunedol a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

16. Mae’r rhan o gymuned Johnston a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 9 a’i rhifo 1—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Tiers Cross;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llanisan-yn-Rhos.

17. Mae’r rhan o gymuned Castell Gwalchmai a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 10—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Tiers Cross;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llanisan-yn-Rhos.

18. Mae’r rhan o gymuned Camros a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 8—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Tiers Cross;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llanisan-yn-Rhos.

19. Mae’r rhan o gymuned Tiers Cross a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 9 a’i rhifo 2—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Johnston;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Johnston.

20. Mae’r rhan o gymuned Tiers Cross a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 7—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Hwlffordd;

(b) yn ffurfio rhan o ward gymunedol Priordy;

(c) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Hwlffordd: Y Priordy.

21. Mae’r rhan o ward Prendergast o gymuned Hwlffordd a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 6 a’i rhifo 1—

(a) wedi ei throsglwyddo i ward Castell o gymuned Hwlffordd;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Hwlffordd: Y Castell.

22. Mae’r rhan o ward Castell o gymuned Hwlffordd a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 6 a’i rhifo 2—

(a) wedi ei throsglwyddo i ward Prendergast o gymuned Hwlffordd;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Hwlffordd: Prendergast.

Camros, Tiers Cross, a Johnston — trefniadau etholiadol cymunedol

23. Yng nghymuned Camros, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 11.

24. Yng nghymuned Tiers Cross, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 6.

25. Yng nghymuned Johnston, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 11.

The Havens — newid enw cymuned

26. Enw cymuned bresennol The Havens fydd Yr Aberoedd yn Gymraeg ac erys yr enw The Havens yn Saesneg.

Herbrandston, Aberdaugleddau, Castell Gwalchmai, ac Yr Aberoedd — newidiadau i ffiniau cymunedau a ffiniau wardiau cymunedol a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

27. Mae'r rhan o gymuned Herbrandston a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 11 a'i rhifo 1—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Castell Gwalchmai;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llanisan-yn-Rhos.

28. Mae'r rhan o ward Hubberston o gymuned Aberdaugleddau a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 11 a'i rhifo 2—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Castell Gwalchmai;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llanisan-yn-Rhos.

29. Mae'r rhan o gymuned Castell Gwalchmai a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 13—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Yr Aberoedd;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Yr Aberoedd.

30. Mae'r rhan o ward Hubberston o gymuned Aberdaugleddau a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 12—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Herbrandston;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llanisan-yn-Rhos.

31. Mae'r rhan o ward Hakin o gymuned Aberdaugleddau a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 14 a'i rhifo 2—

(a) wedi ei throsglwyddo i ward Hubberston o gymuned Aberdaugleddau;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Aberdaugleddau: Hubberston.

32. Mae'r rhan o ward y Gorllewin o gymuned Aberdaugleddau a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 14 a'i rhifo 1—

(a) wedi ei throsglwyddo i ward Hubberston o gymuned Aberdaugleddau;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Aberdaugleddau: Hubberston.

Yr Aberoedd — trefniadau etholiadol cymunedol

33. Yng nghymuned Yr Aberoedd, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 8.

Llanstadwell — newid enw cymuned

34. Enw cymuned bresennol Llanstadwell fydd Llanstadwel yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Aberdaugleddau, Llanstadwel, a Neyland — newidiadau i ffiniau cymunedau a ffiniau wardiau cymunedol a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

35. Mae'r rhan o ward y Dwyrain o gymuned Aberdaugleddau a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 15—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Llanstadwel;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Gorllewin Neyland.

36. Mae'r rhannau o ward Gorllewin Neyland o gymuned Neyland a ddangosir wedi eu graddliwio ar Fap 17 a Map 18—

(a) wedi eu trosglwyddo i gymuned Llanstadwel;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Gorllewin Neyland.

37. Mae'r rhan o gymuned Llanstadwel a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 16—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Neyland;

(b) yn ffurfio rhan o ward gymunedol Dwyrain Neyland;

(c) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Dwyrain Neyland.

Llanstadwel, a Neyland — trefniadau etholiadol cymunedol

38. Yng nghymuned Llanstadwel, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

39. Yng nghymuned Neyland, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol dros—

(a) ward Dwyrain Neyland yw 8;

(b) ward Gorllewin Neyland yw 5.

Spital — newid enw cymuned

40. Enw cymuned bresennol Spital fydd Spittal yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Spittal, a Rudbaxton — newid i ffiniau cymunedau a newid canlyniadol i drefniadau etholiadol

41. Mae'r rhan o gymuned Spittal a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 19—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Rudbaxton;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Rudbaxton a Spittal.

Rudbaxton — trefniadau etholiadol cymunedol

42. Yng nghymuned Rudbaxton, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 8.

Marloes a San Ffraid — newid enw cymuned

43. Enw cymuned bresennol Marloes a San Ffraid fydd Marloes a Sain Ffraid yn Gymraeg ac erys yr enw Marloes and St Brides yn Saesneg.

Marloes a Sain Ffraid, a Dale — newid i ffiniau cymunedau a newid canlyniadol i drefniadau etholiadol

44. Mae'r rhan o gymuned Marloes a Sain Ffraid a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 20—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Dale;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llanisan-yn-Rhos.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Maenclochog

45. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn o gymuned Maenclochog wedi eu diddymu—

(a) Llan-y-cefn;

(b) Maenclochog.

Y Mot, a Maenclochog — newid i ffiniau cymunedau a newid canlyniadol i drefniadau etholiadol

46. Mae'r rhan o gymuned Y Mot a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 21—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Maenclochog;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Maenclochog.

Maenclochog — trefniadau etholiadol cymunedol

47. Yng nghymuned Maenclochog, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Cas-wis

48. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn o gymuned Cas-wis wedi eu diddymu—

(a) Dwyrain Waltwn;

(b) Cas-wis.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Uzmaston, Boulston a Slebets

49. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn o gymuned Uzmaston, Boulston a Slebets wedi eu diddymu—

(a) Uzmaston a Boulston;

(b) Slebets.

Cas-wis, ac Uzmaston, Boulston a Slebets — newid i ffiniau cymunedau a newid canlyniadol i drefniadau etholiadol

50. Mae'r rhan o gymuned Cas-wis a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 22—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Uzmaston, Boulston a Slebets;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Martletwy.

Cas-wis, ac Uzmaston, Boulston a Slebets — trefniadau etholiadol cymunedol

51. Yng nghymuned Cas-wis, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 8.

52. Yng nghymuned Uzmaston, Boulston a Slebets, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Maenorbŷr

53. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn o gymuned Maenorbŷr wedi eu diddymu—

(a) Jameston a Lydstep;

(b) Maenorbŷr.

Penalun, a Maenorbŷr — newid i ffiniau cymunedau a newid canlyniadol i drefniadau etholiadol

54. Mae'r rhan o gymuned Penalun a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 23—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Maenorbŷr;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Maenorbŷr a Phenalun.

Maenorbŷr — trefniadau etholiadol cymunedol

55. Yng nghymuned Maenorbŷr, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 8.

Doc Penfro — newidiadau i ffiniau cymunedau a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

56. Mae'r rhan o ward Bush o gymuned Doc Penfro a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 24 a'i rhifo 2—

(a) wedi ei throsglwyddo i ward Y Farchnad o gymuned Doc Penfro;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Doc Penfro: Y Farchnad.

57. Mae'r rhan o ward Bush o gymuned Doc Penfro a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 24 a'i rhifo 1—

(a) wedi ei throsglwyddo i ward Bufferland o gymuned Doc Penfro;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Doc Penfro: Bufferland.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Cas-mael

58. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn yng nghymuned Cas-mael wedi eu diddymu—

(a) Castellhenri;

(b) Cas-mael.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Scleddau

59. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn yng nghymuned Scleddau wedi eu diddymu—

(a) Gogledd Scleddau;

(b) De Scleddau;

(c) Trecŵn.

Treletert, Cas-mael, Scleddau, Abergwaun, a Chwm Gwaun — newidiadau i ffiniau cymunedau a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

60. Mae'r rhan o gymuned Treletert a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 25—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Cas-mael;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Bro Gwaun.

61. Mae'r rhan o gymuned Treletert a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 27—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Scleddau;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Bro Gwaun.

62. Mae'r rhan o gymuned Cas-mael a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 26—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Scleddau;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Bro Gwaun.

63. Mae'r rhan o ward Gogledd-orllewin Abergwaun o gymuned Abergwaun ac Wdig a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 29—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Scleddau;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Bro Gwaun.

64. Mae’r rhan o gymuned Scleddau a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 28—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Cwm Gwaun;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Bro Gwaun.

Cas-mael, Treletert, a Scleddau — trefniadau etholiadol cymunedol

65. Yng nghymuned Cas-mael, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 6.

66. Yng nghymuned Treletert, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 8.

67. Yng nghymuned Scleddau, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 7.

Penfro — cyfuno wardiau cymunedol

68. Mae ward gymunedol newydd Monkton a De St Mary wedi ei chreu yng nghymuned Penfro sydd—

(a) yn cynnwys ardaloedd cyfunedig wardiau presennol Monkton a De St Mary o gymuned Penfro a ddangosir wedi eu graddliwio ar Fap 30;

(b) yn ffurfio rhan o gymuned Penfro;

(c) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Penfro: Monkton a De St Mary.

Cosheston, Hundleton, a Penfro — newidiadau i ffiniau cymunedau a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

69. Mae’r rhan o gymuned Cosheston a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 31—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Penfro;

(b) yn ffurfio rhan o ward gymunedol Gogledd St Mary;

(c) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Penfro: Gogledd St Mary.

70. Mae’r rhan o ward Monkton a De St Mary o gymuned Penfro a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 32—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Hundleton;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Hundleton.

Cosheston, Hundleton, a Penfro — trefniadau etholiadol cymunedol

71. Yng nghymuned Cosheston, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 6.

72. Yng nghymuned Hundleton, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 6.

73. Yng nghymuned Penfro, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol dros—

(a) ward Monkton a De St Mary yw 7;

(b) ward Gogledd St Mary yw 4;

(c) ward St Michael yw 4.

Diddymu’r wardiau cymunedol yng nghymuned East Williamston

74. Mae’r wardiau cymunedol presennol a ganlyn yng nghymuned East Williamston wedi eu diddymu—

(a) East Williamston;

(b) Pentlepoir.

Caeriw, Jeffreyston, St Florence, ac East Williamston — newidiadau i ffiniau cymunedau a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

75. Mae’r rhan o gymuned Caeriw a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 35—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Jeffreyston;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Caeriw a Jeffreyston.

76. Mae’r rhan o gymuned Caeriw a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 33 a’i rhifo 1—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned East Williamston;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol East Williamston.

77. Mae’r rhan o gymuned St Florence a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 33 a’i rhifo 2—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned East Williamston;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol East Williamston.

78. Mae’r rhan o gymuned St Florence a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 34—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Caeriw;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Caeriw a Jeffreyston.

East Williamston, St Florence, a Caeriw— trefniadau etholiadol cymunedol

79. Yng nghymuned East Williamston, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 11.

80. Yng nghymuned St Florence, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 6.

81. Yng nghymuned Caeriw, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 10.

Tyddewi, a Solfach — newid i ffiniau cymunedau a newid canlyniadol i drefniadau etholiadol

82. Mae’r rhan o gymuned Tyddewi a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 36—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Solfach;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Solfach.

Tyddewi, a Solfach — trefniadau etholiadol cymunedol

83. Yng nghymuned Tyddewi, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 11.

84. Yng nghymuned Solfach, nifer y cynghorwyr sydd i’w hethol yw 6.

Arberth, a Llanddewi Felffre — newidiadau i ffiniau cymunedau a ffiniau wardiau cymunedol a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

85. Mae’r rhannau o ward Arberth Wledig o gymuned Arberth a ddangosir wedi eu graddliwio ar Fap 37, Map 38, Map 39 a Map 40—

(a) wedi eu trosglwyddo i ward Arberth Drefol o gymuned Arberth;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Arberth Drefol.

86. Mae’r rhan o gymuned Llanddewi Felffre a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 41—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Arberth;

(b) yn ffurfio rhan o ward gymunedol Arberth Wledig;

(c) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Arberth Wledig.

Arberth — trefniadau etholiadol ward gymunedol

87. Yng nghymuned Arberth, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol dros—

(a) ward Arberth Wledig yw 3;

(b) ward Arberth Drefol yw 10.

Llanbedr Efelffre — newid enw cymuned

88. Enw cymuned bresennol Llanbedr Efelffre fydd Llanbedr Felffre yn Gymraeg ac erys yr enw Lampeter Velfrey yn Saesneg.

Tredml — newid enw cymuned

89. Enw cymuned bresennol Tredml fydd Tredeml yn Gymraeg ac erys yr enw Templeton yn Saesneg.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Llanbedr Felffre

90. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn yng nghymuned Llanbedr Felffre wedi eu diddymu—

(a) Llanbedr Felffre;

(b) Yr Eglwys Lwyd.

Llanbedr Felffre, a Tredeml — newid i ffiniau cymunedau a newid canlyniadol i drefniadau etholiadol

91. Mae'r rhan o gymuned Llanbedr Felffre a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 42—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Tredeml;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Arberth Wledig.

Llanbedr Felffre, a Tredeml — trefniadau etholiadol cymunedol

92. Yng nghymuned Llanbedr Felffre, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 8.

93. Yng nghymuned Tredeml, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 8.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Amroth

94. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn yng nghymuned Amroth wedi eu diddymu—

(a) Amroth;

(b) Cronwern.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Cilgeti/Begeli

95. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn yng nghymuned Cilgeti/Begeli wedi eu diddymu—

(a) Begeli;

(b) Cilgeti.

Amroth, Cilgeti/Begeli, Saundersfoot, Llanfair Dinbych-y-pysgod, a Dinbych-y-pysgod — newidiadau i ffiniau cymunedau a ffiniau wardiau cymunedol a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

96. Mae'r rhannau o gymuned Amroth a ddangosir wedi eu graddliwio ar Fap 43 a'u rhifo 1 a 2—

(a) wedi eu trosglwyddo i gymuned Cilgeti/Begeli;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Cilgeti a Begeli.

97. Mae'r rhannau o gymuned Cilgeti/Begeli a ddangosir wedi eu graddliwio ar Fap 43 a'u rhifo 3 ac ar Fap 45—

(a) wedi eu trosglwyddo i gymuned Amroth;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Amroth a Gogledd Saundersfoot.

98. Mae'r rhan o ward Gogledd Saundersfoot o gymuned Saundersfoot a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 44—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Amroth;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Amroth a Gogledd Saundersfoot.

99. Mae'r rhan o gymuned Cilgeti/Begeli a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 46—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Saundersfoot;

(b) yn ffurfio rhan o ward gymunedol Gogledd Saundersfoot;

(c) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Amroth a Gogledd Saundersfoot.

100. Mae'r rhan o ward De Saundersfoot o gymuned Saundersfoot a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 47—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Llanfair Dinbych-y-pysgod;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol St Florence a Llanfair Dinbych-y-pysgod.

101. Mae'r rhan o ward Gogledd Dinbych-y-pysgod o gymuned Dinbych-y-pysgod a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 48—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Llanfair Dinbych-y-pysgod;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol St Florence a Llanfair Dinbych-y-pysgod.

Amroth, a Llanfair Dinbych-y-pysgod — trefniadau etholiadol cymunedol

102. Yng nghymuned Amroth, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 9.

103. Yng nghymuned Llanfair Dinbych-y-pysgod, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

Diddymu'r wardiau cymunedol yng nghymuned Nanhyfer

104. Mae'r wardiau cymunedol presennol a ganlyn yng nghymuned Nanhyfer wedi eu diddymu—

(a) Trewyddel;

(b) Nanhyfer.

Trefdraeth, Dinas, a Nanhyfer — newidiadau i ffiniau cymunedau a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

105. Mae'r rhan o gymuned Trefdraeth a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 49—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Dinas;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Trefdraeth a Dinas.

106. Mae'r rhan o gymuned Trefdraeth a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 50—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Nanhyfer;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Llandudoch.

Dinas, Trefdraeth, a Nanhyfer — trefniadau etholiadol cymunedol

107. Yng nghymuned Dinas, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

108. Yng nghymuned Trefdraeth, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 8.

109. Yng nghymuned Nanhyfer, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

Maenordeifi — newid enw cymuned

110. Enw cymuned bresennol Maenordeifi, a elwid Manordeifi yn Saesneg, fydd Maenordeifi yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Crymych, Boncath, Cilgerran, Maenordeifi, Clydau, ac Eglwyswrw — newidiadau i ffiniau cymunedau a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol

111. Mae'r rhan o gymuned Crymych a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 53—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Boncath;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Boncath a Chlydau.

112. Mae'r rhan o gymuned Boncath a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 57—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Cilgerran;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Cilgerran ac Eglwyswrw.

113. Mae'r rhan o gymuned Maenordeifi a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 56—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Cilgerran;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Cilgerran ac Eglwyswrw.

114. Mae'r rhan o gymuned Boncath a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 55—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Crymych;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Crymych a Mynachlog-ddu.

115. Mae'r rhan o gymuned Clydau a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 54—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Crymych;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Crymych a Mynachlog-ddu.

116. Mae'r rhan o gymuned Cilgerran a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 52—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Eglwyswrw;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Cilgerran ac Eglwyswrw.

117. Mae'r rhan o gymuned Crymych a ddangosir wedi ei graddliwio ar Fap 51—

(a) wedi ei throsglwyddo i gymuned Eglwyswrw;

(b) yn ffurfio rhan o ward etholiadol Cilgerran ac Eglwyswrw.

Boncath, Cilgerran, Clydau, Crymych, ac Eglwyswrw — trefniadau etholiadol cymunedol

118. Yng nghymuned Boncath, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

119. Yng nghymuned Cilgerran, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 10.

120. Yng nghymuned Clydau, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

121. Yng nghymuned Crymych, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 11.

122. Yng nghymuned Eglwyswrw, nifer y cynghorwyr sydd i'w hethol yw 6.

Jayne Bryant
Ysgrifennydd y Cabinet dros Lywodraeth Leol a Thai, un o Weinidogion Cymru

11 Mawrth 2026

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Gorchymyn)

Mae'r Gorchymyn hwn yn gweithredu argymhellion Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru ("y Comisiwn"), a roddodd adroddiad ym mis Ionawr 2025 ar ei adolygiad o drefniadau cymunedol yn Sir Benfro. Argymhellodd adroddiad y Comisiwn newidiadau i ffiniau presennol cymunedau yn ardal Sir Benfro a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol. Mae'r Gorchymyn hwn yn gweithredu argymhellion y Comisiwn heb addasiadau ond heb unrhyw gamau wedi eu cymryd ar argymhellion amrywiol. Mae'r Gorchymyn hefyd yn gwneud rhai newidiadau atodol mewn perthynas ag enwau cymunedau.

Effaith y Gorchymyn hwn yw gwneud newidiadau i nifer o ardaloedd cymunedol a newidiadau canlyniadol i drefniadau etholiadol. Mae'r Gorchymyn hwn hefyd yn diddymu nifer o wardiau cymunedol.

Mae Rheoliadau Newidiadau i Ardaloedd Llywodraeth Leol 1976, y cyfeirir atynt yn erthygl 2 o'r Gorchymyn hwn, yn cynnwys darpariaethau deilliadol, darpariaethau canlyniadol, darpariaethau trosiannol a darpariaethau atodol ynghylch effaith gorchmynion megis y gorchymyn hwn a gweithredu'r gorchmynion hynny.

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Gorchymyn hwn. O ganlyniad, ystyriwyd nad oedd yn angenrheidiol cynnal asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Gorchymyn hwn.

Mae printiau o'r mapiau a labelwyd "1" i "57" y mae'r Gorchymyn hwn yn ymwneud â hwy wedi eu hadneuo yn swyddfeydd Llywodraeth Cymru ym Mharc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ (yr Is-adran Etholiadau), a chyda Chyngor Sir Penfro. Mae'r printiau sydd wedi eu hadneuo gyda Chyngor Sir Penfro yn agored i gael eu harchwilio gan unrhyw un y bydd darpariaethau'r Gorchymyn hwn yn effeithio arnynt.